

Висновки. Для об'єктів мінімалізму характерний «аскетичний» дизайн, максимальна раціональність і гранична лаконічність форм. Кількість предметів і колірних відносин строго обмежена. Це простір порожнечі і світла, геометрично правильних форм, в ньому немає нічого зайвого. У меблів домінують подіуми, закриті шафи. У мінімалізмі не стільки форма слідує функції, скільки функція пристосовується до форми; це і робить мінімалізм одним з найбільш універсальних сучасних стилів.

Література:

1. Кондратьева К. *Дизайн и экология культуры / К. Кондратьева.*– М.: МГХПУ им. С.Г. Строгонова, 2000.
2. Anderson L. *Minimalism and Post-Minimalism: Drawing Distinctions /L.Anderson.* – Publisher: Hood Museum of Art, 1990. – 104 p.
3. Ando T. *The Japan Architect: JA1: 1991 /T. Ando.* – Tokyo, Japan Architect, 1991.– 215 p.
4. Николаева Н. *Современное искусство Японии.*– М.: Советский художник, 1968.– 156 с.
5. Ando T. *Tadao Ando 1983-2000 Space, Abstraction & Landscape.*– Madrid, El Croquis, 2000.– 435 p.
6. Ruby A., Sachs A., Ursprung P. *MinimalArchitecture: From Contemporary International Style to New Strategies (Architecture in Focus).*– Publisher: Prestel Publishing, 2003.– 173 p.
7. Vittorio E. Savi, Josep M. Montaner. *Less is More: Minimalism in Architecture and Other Arts.*– Publisher: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2003.– 192 p.

УДК 741.021.3:75

Острогляд О.В.,
старший викладач
Маракова М., Сербіченко К.,
студентки 3-го курсу

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ТЕХНІКИ ЖИВОПІСУ В АРХІТЕКТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ

Розглянуто живописні техніки і їх значення в архітектурній творчості майбутніх ф сталих архітекторів.

Ключові слова: живопис, техніки живопису, архітектурна творчість, архітектурна освіта, образотворча освіта, пленер.

Постановка проблеми. Слово «живопис» має два кореня. Вони зрозумілі без пояснень, і виходить, що образотворче мистецтво це здатність «живо-писати». Сьогодні багато картин дійсно виглядають,

як живі. Але так було не завжди. Мистецтво живопису розвивалося протягом багатьох століть. В процесі цього розвитку з'явилося безліч технік.

Виклад основного матеріалу. Художня культура людства починає свій відлік з незапам'ятних часів – самого палеоліту. Всім відомий найдавніший наскальний живопис. Саме у палеоліті (2,5 млн-10 000 років до н.е.) зароджується мистецтво як таке.

Ці зображення, що розрізняються за манерою виконання розташовувалися в печерах, де жили люди палеоліту, іноді в малодоступних місцях.

Наскальний малюнок виконувався на камені за допомогою грубого ріжучого інструменту, чому свідчать кам'яні різці, знайдені на стоянках первісних людей. Часто використовувалися мінеральні барвники, які наносилися другим шаром, вони готувалися із окису марганцю, вугілля, каоліну і давали кольорові варіації від вохри до чорного.

Фреска. Техніка живопису на сирій штукатурці. Застосовуються фарби переважно на водній основі. Штукатурний ґрунт для фрески накладається, як правило, в декілька шарів і складається з гашеного вапна, мінеральних наповнювачів (кварцовий пісок, порошок вапняку, подрібнена цегла або кераміка); іноді до складу ґрунту включають органічні добавки (солома, пенька, льон і т. п.). Наповнювачі оберігають штукатурку від розтріскування. Для фрески застосовуються фарби, які не вступають в хімічні сполуки з вапном. Палітра фрески досить стримана; вживаються головним чином натуральні земляні пігменти (вохри, умбри), а також марси, синій і зелений кобальт і т. д., рідше фарби мідного походження (голубець та ін.). Рослинні фарби (індиго і Бакай), кіновар, сині, а іноді і чорні фарби наносяться на вже просохлу штукатурку за допомогою клею. Фреска дозволяє користуватися тонами в їх повну силу, але при висиханні фарби сильно бліднуть. Важливу роль у фресці грають лесування, але при великій кількості барвистих шарів колір слабшає і блідне. Серед найбільш значущих фрескові цикли: Сандро Ботічеллі (Сікстинська каплиця, сцени з життя Мойсея), Леонардо да Вінчі (Тайна вечеря).

Клейовий живопис. Техніка використовувалася для розпису саркофагів, і релігійних споруд. В її основі важкі фарби на клейовій основі. Їх наносили рівними, широкими мазками. За рахунок клейової основи поверхня набувала глянцевого блиску. Техніка нанесення клейового живопису вимагає швидкості виконання, так як фарби, швидко висихаючи, стають непридатними для повторного використання. Крім того, щоб не допустити підняття нижнього шару, не рекомендується наносити мальовничі шари на поверхню до абсолютного висихання ґрунтовки. При цьому техніка клейового

живопису вимагає значної спритності і майстерності в порівнянні з живописом олією. Це є причиною, по якій від неї поступово відмовляються, за винятком стіновий розпису і плафонів. Дану техніку деякі приймають за темперний живопис, в складі якого замість клею присутні яєчні жовтки. У ХХ ст. клейовий живопис служить головним чином для виконання театральних декорацій і ескізів (роботи Н.Я. Головіна), декоративних панно, плакатів.

Темпера. Темперні фарби – одні із найдавніших. До винайдення та поширення олійних фарб темперні фарби були основним матеріалом станкового живопису. Історія використання темперних фарб налічує більше трьох тисяч років. Наприклад, знамениті розписи саркофагів давньоєгипетських фараонів виконані темперними фарбами. Для цієї техніки використовуються фарби-емульсії. В якості зв'язуючої речовини використовується вода, яйце, тваринний клей. Темпера, відома вже в Давньому Єгипті, в середні віки стала основною технікою іконопису і станкового живопису, а іноді використовувалася і для розпису будівель. Сполучною речовиною в темпері може бути яєчний жовток (наприклад, в епоху античності) або яєчний білок (в середні віки і в епоху Відродження), до якого додавали мед, фіговий сік, казеїн і інші речовини. Темперні фарби не можна змішувати, їх накладають тонкими шарами, одну поряд з іншою, без переходів. Тому, на відміну від олійного живопису, в темпері використовуються прості поєднання фарб. Для моделювання використовують штрихування і відтінки тону. Темпера рівномірно сохне і не утворює тріщин (кракелюр). Видатним майстром цієї техніки є Андрій Рубльов, та як приклад – робота темперою на дерев'яній основі – ікона Спас із Звенигородського чину, XIV – XV ст.

Олія. Олійний живопис - це техніка, в якій використовуються фарби на олійній основі. Техніка нанесення в олійному живописі – мазки. Це дозволяє створювати різноманіття відтінків і передавати образи з максимальним реалізмом. Серед найсміливіших майстрів був Антонелло да Мессіна, що плідно працював у Венеції. Вологий клімат Венеції не сприяв збереженню фресок (стінописів з використанням вапнякових фарб). Тому венеціанські майстри досить швидко перейшли на олійний живопис, а мистецькі традиції і увага до колориту сприяли розквіту унікального явища в мистецтві Європи – Венеціанської школи живопису. Олійний живопис не мав би такого поширення, аби не зручності її технології і переваги в порівнянні з іншими техніками. Адже олійні фарби добре сохнуть і дозволяють робити істотні зміни на полотні, додатки, дописи. Картина олійними фарбами відносно стійка, яскрава за фарбами, мало змінюється з часом, хоча й потребує умов для збереження.

Сфумато. Техніка придумана знаменитим Леонардо Да Вінчі. Дає ефект розмитості обрисів, «легкості». Техніка сфумато виконується майже прозорим, тонким штрихуванням і дозволяє зробити переходи між лініями, кольорами і тонами. ефект розмитості схожий на зникаючий дим. термін походить від італійського «sfumate» – «приглушити». В живописі техніку Леонардо да Вінчі відносять до процесу нашарування тонкої глазури напівпрозорої фарби таким чином, що не залишається ніяких видимих мазків при переходах тонів або чітких ліній, що розділяють світлі і темні області.

Сфумато застосовується в стороні від координаційного центру картини. Півтони зливаються в тінь, колір розсіюється в монохроматичні темні відтінки, як на фотографічному зображенні з щільним діапазоном фокусної відстані. техніка включає використання ряду напівпрозорих шарів, щоб отримати поетапний тональний спектр від темного до світлого.

Карнація. Накладення фарб в кілька шарів. Застосовувалося для зображення людських облич і частин тіла. Як правило застосовується багат шарове накладення фарб. У більш загальному розумінні – зображення людської шкіри в порівнянні з фігурою, покритої тканинами. Термін використовується, наприклад, при мистецтвознавчому описі ікон. У традиційній термінології іконописців для позначення зображення відкритих ділянок тіла застосовують поняття «особистий лист». У геральдиці «carnation» – назва кольору людської шкіри при описі гербів та іншого.

Сграфіто. Техніка розпису будівель. Дозволяє отримувати виключно довговічні зображення. Полягає в особливому накладення шарів фарби на штукатурку. Техніка цього живопису полягає в тому, що на перший кольоровий шар розчину наноситься другий білий шар, і поки він не схопився, в ньому вискрібають (вирізають) орнаменти, малюнки, прикраси тощо, до нижнього, кольорового шару. Штукатурка. Штукатурка під живопис «сграфіто» складається з трьох шарів: нижнього грубого шару, який з'єднує інші шари зі стіною, середнього – кольорового шару (ґрунту), який після видалення утворює складову частину малюнка, і білого шару – «Інтонакко».

Емаль. Таку назву носить прозоре покриття, яким покривають зображення. Емаль використовувалася при розпису предметів побуту – посуду, речей домашнього вжитку. Емаль – це утворена за допомогою часткового або повного розплавлення, склоподібна застигла маса неорганічного, головним чином окисного складу, іноді з добавками металів, нанесена на металеву основу

Емаль являє собою склоподібний сплав, який містить ряд компонентів, що входять до складу скла. Емаль наносять на поверхню металевих виробів в тонкоподрібненому стані і вона закріплюється за

допомогою випалу при високих температурах у вигляді міцного і тонкого покриття. Емалі отримують шляхом сплаву при високих температурах (1250 – 1400 С), спеціально підібраних шихтових матеріалів: гірських порід (кварцовий пісок, глина, крейда, польовий шпат) з плавнями (бура, сода, поташ) і допоміжних речовин: 1) оксиди для поліпшення зчеплення емалі з поверхнею металу (NiO, CoO); 2) глушники для отримання непрозорого стану (TiO₂, ZrO₂, SnO₂, фториди та ін.); 3) барвники для додання емалі бажаного кольору.

За своїми оптичними властивостями емалі бувають прозорі (транспаранти), непрозорі (глушіння або опаковий) і напівпрозорі. Видатним представником митців у цій техніці є український живописець, графік, художник по виготовленню емалі Олександр Андрійович Бородай. Емалеві твори художника неодноразово представляли Україну на художніх виставках у Європі, Канаді та США.

Акварель. Живопис акварельними фарбами, які зазвичай розводять водою. При використанні техніки виходить тонкий і м'який барвистий шар.

Існують два методи виконання акварелі – одношаровий і багатошаровий. Метод, при якому етюд пишеться в один шар, з завданням взяти колір відразу в повну силу, називається «Alla prima». Він дозволяє досягти колірної свіжості, зберегти протягом усього сеансу початкове враження від натури.

Багатошарова акварель дозволяє поступово виявляти кольором форму в середовищі, уважно її аналізуючи і опрацьовуючи. Частий недолік багатошарової акварелі – втрата прозорості кольору, особливо в щільних тонах. З кожним наступним шаром в акварелі зменшується світло паперу. Тому краще покривати поверхню не більше трьох разів, темні ж поверхні намагатися брати в один-два шари.

Серед відомих представників: Поль Сезанн, Джон Марен, Чарльз Ренні Макінтош, Михайло Врубель, Альбрехт Дюрер та інші.

Гуаш. Дана техніка широко застосовується в графіці. Гуаш – це фарба на клейовій основі. Може використовуватися для роботи на папері, картоні, шовку, кістках. Лінії виходять чіткими, зображення довговічне. Гуаш відноситься до тяжких, непрозорих, водорозчинних фарб і складається з суміші пігментів з гуміарабіком з додаванням крейди, китайського білого пігменту. Це призводить до отримання більш сильного кольору, ніж в акварелі. Малювання гуашшю має деякі особливості – пігмент швидко сохне і стає трохи світліше, ніж у вологому стані. Волога фарба змішується на робочій поверхні. Коли вона висохне, поверхню злегка обприскують водою, щоб пом'якшити висохлу фарбу і застосувати техніку «по мокрому». Відомий французький художник доби романтизму, що працював у техніці

гуашевого живопису був Ежен Делакруа, а також німецький живописець Ганс фон Бартельс.

Пуантилізм. У перекладі означає «крапка». Техніка дозволяла досягати візуальних ефектів за рахунок мазків округлої або прямокутної форми, виключаючи змішування кольорів. роботи в стилі пуантилізм неможливо переплутати ні з чим – полотно складається з коротких мазків круглої або прямокутної форми. в перекладі назва на пряму в живописі означає – «писати точками». Визначними представниками пуантилізму були такі художники, як Жорж Сера, Поль Сіньяк, Анрі Кросс, Тео ван Рейссельберге і певний час Каміль Піссарро.

Лесування. Техніка дозволяє отримувати переливи кольору. Досягається за рахунок нанесення спеціальних напівпрозорих фарб поверх основного тону. Лесувальні техніка олійними фарбами дає багатий колорит і глибоке просвічування шарів. Фарби виглядають більш насиченим і яскравіше, тіні глибше, а картини прозорішим. Накладати фарби в лесувальній техніці можна двома способами:

1. При малюванні картини тільки лесувальною технікою (без основного шару) фарбу накладають легкими рухами так, як ви б робили це будь то акварель, попередньо добре розбавивши її розчинником. При цьому фарба може текти і вести себе як справжня акварель. В цьому випадку малювати можна як по мокрому, так і по сухому.

2. Якщо накладати на вже готовий основний шар (якщо це майже готова картина), то це буде розтирання фарби пензлем по поверхні полотна. У цьому випадку основний шар повинен бути висохлим. Видатними представниками були Леонардо да Вінчі, Іван Костянтинович Айвазовський а також Рембрандт Харрменс ван Рейн. Знаменита «хвиля Айвазовського» являє собою спінену, майже прозору морську хвилю, по відчуттях – рухому, стрімку, живу. Прозорості художник досягав, використовуючи саме техніку лесування.

Пастель. Техніка малювання спеціальними сухими олівцями. Поверхня при цьому повинна бути шорсткою. Пастель буває трьох типів – суха, масляна і воскова. Особливістю сухої пастелі є те, що вона містить звичайну білу крейду. Через це суха пастель не дозволяє отримати насичених за кольором тіней. Техніка залежить від завдань, які ставляться перед художником, пастель дозволяє добре передавати матеріальність предметів. Для узагальнення форми пастель добре розтирається. У той же час, варто відзначити, що при зловживанні розтиранням забиваються пори паперу, наступні шари пастелі гірше лягають.

У сухої пастелі одна з основних проблем – збереження малюнка. Закріплення пастелі завжди призводить до зміни тону. Пастель можна й не закріплювати. Але в цьому випадку слід заздалегідь потурбуватися про її збереження. Пастель використовували такі відомі художники, як Франсуа Буше, Латур, Шарден, Ліотар, Ежен Делакруа, Валентин Серов, Едуар Мане, Едгар Дега. Деякі провідні художники-імпресіоністи охоче користувалися пастеллю, цінуючи її за свіжість тону і швидкість, з якою вона дозволяла їм працювати. Манера Дега, наприклад, відрізнялася дивною свободою, він накладав пастель сміливими, ламаними штрихами, іноді залишаючи проступаючий крізь пастель тон паперу або додаючи мазки олією чи аквареллю. Одним з відкриттів художника стало опрацювання картини паром, після чого пастель розм'якшувалася і її можна було розтушовувати пензлем або пальцями. Дега не тільки по-новому використовував техніку пастелі, а й створював з її допомогою картини, що перевершують за розміром твори інших художників, виконані пастеллю.

Сухий пензель. Техніка з'явилася порівняно нещодавно, у ХХ столітті. Суть її в тому, що на папір наносять масляну фарбу, а потім розтирають її сухим пензлем. Сухий пензель – це спосіб нанесення фарби, який допомагає отримати ефект текстури, природної нерівності забарвлення і показати крізь верхній мазок інший тон нижнього шару.

Таблиця 1

Живописні техніки та їх актуальність

№	Назва техніки	Період існування	Актуальність на сьогодні
1.	Наскельний живопис	2,5 млн-10 000 років до н.е.	-
2.	Фреска	2-е тис. до н. е. – початок XIX ст	-
3.	Клейовий живопис	близько 2800–2250 до н. е	-
4.	Темпера	X ст – XVII століття.	-
5.	Олія	XIII ст – до сьогодні	+
6.	Сфумато	XV ст – початок XVI ст	-
7.	Карнація	XV ст – XVII століття.	-
8.	Сграфіто	XV ст – XX ст	+
9.	Емаль	XVII ст – XIX ст	+
10.	Акварель	XVIII ст – до сьогодні	+
11.	Гуаш	Кінець XVIII ст – до сьогодні	+
12.	Пуантилізм	Кінець XIX ст – XX ст	+
13.	Лесировка	XIX ст – до сьогодні	+
14.	Пастель	XIX ст – до сьогодні	+
15.	Сухий пензель	XX ст – до сьогодні	+

Висновки. Архітектура, концентруючи в собі багато інших мистецтва, виявляє в новій якості деякі суттєві видові особливості різних мистецтв, не тільки збагачується ними, але і збагачує їх. Використання різних прийомів живопису немов би звільняє архітектора від суворої канонічної регламентації, що нерідко обмежує його творчі можливості. Так всесвітньо відомий архітектор Заха Хадід, знана свободою пластики та плавністю конструкцій багатьох своїх проектів, завжди стверджувала що мистецтво є невід'ємною частиною її самої та її робіт. Також на етапі ескізування різні техніки використовували такі метці як Міс ван дер Рое та Френк Ллойд Райт.

У здобутті архітектурної освіти використання різних технік живопису дозволяє вигідно представити проект, зробити презентацію роботи унікальною, підкреслити вигідні риси об'єкту що проектується. Для засвоєння навичок роботи із фарбою у навчальному проектуванні обов'язковими є наявність вправ що виконуються за допомогою такої техніки як відмивка, лесування. Виконання вправи в техніці гризайлю (в одному кольорі) допомагає краще зрозуміти природу світла, тіні та напівтонів.

На пленері, під час ознайомлення та розширення навичок використання різних акварельних технік. Виконуються роботи із використання таких живописних технік як лесування та живопис акварельними фарбами, і змішаній техніці. Робота у різних живописних техніках допомагає поглянути на світ за допомогою кольору та тонових плям, а також приносить неоціненні знання та досвід.

Література:

1. *Клеевая живопись [Електронний ресурс] // Головин Александр Яковлевич – Режим доступу до ресурсу: <http://www.alexandrGolovin.ru/?item=ed43c6f5-27f5-4aaa-b092-49fd90b47d14&termin=0c582959-c118-4c9e-9c50-234e76b85e70>.*
2. *Лессировка [Електронний ресурс] // Блог художника – Режим доступу до ресурсу: <http://blogproart.ru/tecnicart/lasierung>.*
3. *Пуантилизм как стиль в живописи [Електронний ресурс] // АРТ РЕЦЕПТ – Режим доступу до ресурсу: <https://artrecept.com/zhivopis/stili/puantilizm>.*
4. *«Сграффито» как вид живописи [Електронний ресурс] // Картины Кирилла Суханова. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://kirillart.ru/stati/article_post/sgraffito-kak-vid-zhivopisi/.*
5. *Темпера [Електронний ресурс] // Художественная энциклопедия – Режим доступу до ресурсу: https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_pictures/3199/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0.*
6. *Техника рисования гуашью [Електронний ресурс] // АРТ РЕЦЕПТ – Режим доступу до ресурсу: <https://artrecept.com/zhivopis/tehnika/quash>.*

7. Фреска [Електронний ресурс] // Художественная энциклопедия – Режим доступу до ресурсу:
https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_pictures/3476/%D0%A4%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0.

УДК 72.017.4

Острогляд О.В.,
старший викладач
Русин Я.,

студентка 1-го курсу

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА АРХІТЕКТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Розглянуто вплив кольору на архітектурне середовище міст світу.

Ключові слова: колір, архітектурне середовище, архітектура, поліхромія, архітектурний об'єкт, колористика.

Постановка проблеми. Колір – це властивість тіл викликати визначені зорові відчуття у відношенні із спеціальним спектральним складом та інтенсивністю відображеного або випроміненого випромінювання.

Виклад основного матеріалу. На сприйняття середовища впливають фізичні, психологічні, архітектурні, колористичні фактори. Знаючи фізичні та психологічні характеристики кольорів враховуючи етнокультурні та символічні аспекти, можна цілеспрямовано впливати на свідомість людини.

Наприклад: Для фарбування основної площі фасадів традиційно підбирають суміш світлих або середньонасичених тонів, а всі деталі, які виступають, фарбують сумішшю білого кольору; цоколь – таким же кольором, що й стіни, але більш насиченим. Подібне фарбування робить фасад виразнішим. Всі виступаючі архітектурні деталі чітко виглядають на кольоровому фоні фасаду, прикрашаючи його. Якщо фасад пофарбувати в один колір, він втратить свою привабливість.

У приміщеннях, оформлених у холодні зеленкувато-сині кольори, звуки здаються більш гучними, ніж у приміщеннях з теплими яскраво-червоними кольорами.

При оформленні інтер'єру це слід враховувати і на одноманітному фоні стін робити кольорові вставки у вигляді окремо розміщених оздоб або оформлювати стіни в різні кольори, а у